

The background is a dense, colorful pattern of small dots in various shades of blue, green, red, and yellow. A large, white, semi-transparent circle is centered on the page, containing the main text. To the left of the circle, there are several short, teal-colored diagonal lines. A solid green circle is positioned at the bottom right edge of the white circle.

Kirjojen matkassa maailmalle

Ä114, lukuvuosi 2026–2027

ÄI14-opintojakson kuvaus, tavoitteet ja arviointi

Opintojakson aikana luetaan noin 10 kokonaisteosta. Osan teoksista voi valita itse ja osa teoksista on valittava lukuvuoden alussa julkaistavasta listasta. Jokaisesta luetusta teoksesta tulee palauttaa joko erikseen määrätty tai itse valittu puhuttu tai kirjoitettu teksti. Tehtävävaihtoehtot ja -ohjeistukset julkaistaan lukuvuoden alussa.

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).
- Opintojakso suoritetaan itsenäisesti. Opintojaksoa voi suorittaa koko lukio-opintojen ajan. Opintojakso on kuitenkin aloitettava viimeistään toisen lukiovuoden syyslukukaudella.

ÄI14-
opintojakso
tiivistettynä

Voit valita osan kirjoista
itse, osa poimitaan
annetuilta listoilta

- Lue 5 omavalintaista kirjaa
- Valitse 5 kirjaa listoilta.
- Katso lisäksi halutessasi kirjasta tehty elokuva tai sarja.
- Palauta työt Pedanetiin tekstinä tai videona.
- Palauta erilaisia tehtäviä.
- Valitse eri genrejä.

ÄI14-opintojakson tehtävät

Laukaan kirjasto tarjoaa

Kirjailijavierailuihin osallistuminen korvaa yhden kirjan lukemisen. Palauta tehtävä Pedanetin kansioon.

Tee lukupäiväkirja

- Pidä lukupäiväkirjaa.
- Voit tehdä lukupäiväkirjan haluamallasi tavalla.
- Referoi lukemaasi ja kirjoita omia ajatuksia lukemastasi.
- Kirjoita 5 – 10 merkintää.

Kirjatraileri

- Tee lukemistasi kirjoista kirjatrailereita.
- Käytä haluamiasi sovelluksia.
- Halutessasi voit julkaista trailereita ja mahdollisesti ne voidaan linkittää koulun pedanet-sivulle opintojakson alle.

Kirjavinkkaus lukiolaisille

- Sovi opettajan kanssa vinkkauksesta, jossa yleisönä on jonkin opintojakson ryhmä
- Valmistele 5 – 10 minuutin vinkkaus
- Valitse sellainen teos, jonka arvelet kiinnostavan lukiolaisia

Jaa lukukokemus

- Keskustele äidin, isän, mummun, vaarin tai jonkun muun sinua vanhemman kanssa kirjallisuudesta ja valitse yksi teos, jonka hän on lukenut tai jota hän suosittelee sinulle.
- Lue teos, josta keskustelitte.
- Keskustele uudestaan teoksesta saman henkilön kanssa.
- Kirjaa lukukokemus ja keskustelun pääpiirteet ja palauta Pedanetiin.

Kirjoita kirjasta arvostelu

- Sisällytä arvosteluusi faktat (kirjan nimi, laji ja ilmestymisvuosi). Muista arvostelun rakenne: johdanto, yleisarvio, esittely, poimintoja ja havaintoja yksityiskohdista, arviointia/mielipide, merkityksen pohdintaa tai vertailua vastaaviin teoksiin, kirjailijan aiempiin teoksiin tai mahdolliseen kirjasta tehtyyn elokuvaan tai sarjaan.
- Voit sisällyttää arvosteluusi myös mielipiteesi kirjasta tehdystä elokuvasta tai sarjasta.

Muita tehtäviä

Näitä voi sisällyttää edellisiin tai näistä voi palauttaa oman työn niin, että valitsee 2–3 tehtävää.

Romaanin henkilöt

1. Laadi dialogi eli vuoropuhelu, jossa teoksen kaksi henkilöä keskusteleivat loppuratkaisun jälkeen. Keskustelun aiheiden tulee liittyä teoksen tapahtumiin.
2. Poimi henkilöistä stereotyyppiset roolit (esim. sankari, konna, pelastaja, ratkaisija). Miten kirjailija on vahvistanut henkilöiden kaavamaisuutta (ulkoasu/toiminta/kieli tms.)?
3. Olet toimittaja, joka on tekemässä haastattelua jostakin kirjan henkilöstä. Kirjoita haastattelukysymykset ja vastaukset vuoropuheluna. Otsikoi lehtijuttusi. Voit myös liittää juttuun kuvia kuvateksteineen.
4. Listaa ne ristiriidat ja ongelmat, joita teoksen pää- ja sivuhenkilöt elämässään kohtaavat. Lisäksi kirjoita lyhyesti, miten nämä henkilöt ovat kyenneet ongelmansa ratkaisemaan.
5. Laadi kirjasta henkilösuhdekaavio eli sosiogrammi, johon merkitset keskelle päähenkilön/-henkilöt ja ympärille tärkeimmät sivuhenkilöt. Henkilöiden välisten suhteiden luonnehtimiseen voit käyttää myös erilaisia symboleja, kuten nuolia, salamoita tai sydämiä.

Juoni ja tapahtumat

6. Poimi lukemisen aikana teoksesta kohtia, jotka ovat mielestäsi kielellisesti/sisällöllisesti/symbolisesti/temaattisesti merkityksellisiä. Voit kirjoittaa näistä lyhyen esseen.
7. Kirjoita referaatti kirjan tapahtumista. Kerro myös tarinan loppuratkaisu. Voit myös tehdä sähköisen esityksen haluamallasi sovelluksella. Lue miten hyvä tarina rakentuu:
8. Piirrä juonikäyrä teoksen tapahtumien kulusta. Merkitse käyrälle tärkeimmät tapahtumat ja käännekohdat ja selosta niitä lyhyesti. Voit myös piirtää tapahtumia.
8. Kirjoita sanomalehti uutinen jostakin kirjan tapahtumasta tai asiasta. Kirjoita uutistyyliin ja kirjakiielellä. Muista uutisen rakenne (=tärkein asia ensin, taustat sitten) ja uutiskysymykset (mitä, missä, milloin, kuka, mitkä syyt ja seuraukset). Otsikoi iskevästi.
9. Poimi kirjasta kohtia, jotka toimivat ennakointina tai takaumina. Mikä niiden merkitys on kertomuksen etenemisen kannalta? Minkälaisia ratkaisuja kirjailija on käyttänyt (esim. unet, muistelu, ajankohdan mainitseminen)?
10. Ota kantaa lukemasi kirjan juoneen ja sen tapahtumiin. Voit olla samaa tai eri mieltä kirjassa esitetyistä asioista. Perustele kantasi. Kirjoita tai kerro.

Kirja ja kirjailija tai elokuva

11. Kirjoita 1–2 sivun essee lukukokemuksestasi ja kuvaile kirjan keskeisiä teemoja. Voit liittää tehtävään myös ajatuksesi katsomastasi kirjasta tehdystä elokuvasta tai sarjasta.
12. Kirjoita essee, jossa kuvaillet teoksen kieltä, tyyliä ja rakennetta. Kaunokirjallisuuden tyyleistä löydät vinkkejä täältä:
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/teksti-tyyli-ja-konteksti>
13. Pyrikö kirjailija vaikuttamaan lukijaan jollain tavoin? Millaisia tekstuaalisia tai visuaalisia vaikuttamisen keinoja kirjassa on käytetty? Pohdi tätä ja kirjoita siitä. Lue, miten tekstejä arvioidaan vaikuttamisen näkökulmasta: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/07/11/tekstit-ja-vaikuttaminen>
14. Mille aikakaudelle ja mihin paikkaan ja millaiseen kulttuuriin tarina sijoittuu? Pohdi näiden kontekstien vaikutusta tarinaan ja sen kieleen. Kirjoita tai kerro havainnoistasi. Voit tehdä tehtävän myös katsomastasi kirjasta tehdystä elokuvasta.
15. Tee esittely lukemasi kirjan kirjoittajasta. Etsi tietoa hänestä ja hänen tuotannostaan. Kirjoita yhtenäinen teksti omin sanoin ja merkitse näkyviin lähteet, joista tiedot ovat peräisin. Tietoa löydät mm. täältä: <http://www.kirjasampo.fi/>

Runotehtävät

16. Luonnehdi lukemaasi runoteosta kokonaisuudessaan, eli sen aiheita, kieltä ja tyyliä sekä sanomaa.
17. Tee tarkempi analyysi vähintään kolmesta valitsemastasi teoksen runosta. (Kuka on runon minä? Onko runo kertova vai kuvaava? Mikä on runon aihe/miljöö/teema? Onko kyseessä perinteinen vai moderni runo? Onko kyseessä kuvaruno? Millaisia vertauskuvia runo käyttää? jne.) Vertaile runoja keskenään.
18. Mikä kirjan runoissa puhutteli, kosketi, herätti ajatuksia ja kuulosti erityiseltä? Poimi runoista esimerkkejä mm. kuvailmauksista ja -kielestä, riimittelystä tai säejaosta.
19. Kuvita lukemasi kirjan runo tai runoja. Voit myös käyttää haluamaasi sovellusta.
20. Tee lukemasi runokirjan runosta digiruno. Toteutustavan ja sovelluksen voit valita vapaasti.

Tehtävät tietokirjoista

21. Lue tietokirja ja pohdi sen sisältöä. Miten faktateksti eroaa fiktiosta ja mistä sen tunnistat? Kirjoita tai kerro.
22. Pohdi onko kirjan tieto luotettavaa ja sitä, onko kirjan kirjoittaja asiantuntija. Perustele mielipiteesi ja kirjoita tai kerro niistä.
23. Pohdi tietokirjan sisältöä kriittisesti. Yritetäänkö sillä vaikuttaa mielipiteisiisi? Kirjoita tai kerro havainnoistasi ja mielipiteistäsi.

Sarjakuvatehtävät

24. Pohdi kuvan ja tekstin suhdetta sarjakuvateoksessa, miten ne toimivat yhteen? Kerro tai kirjoita.
25. Pohdi, miten sarjakuvateoksen juoni ja piirrostyyli sopivat yhteen. Millaisia keinoja ja tyylejä teoksen tekijä/tekijät ovat käyttäneet? Kerro tai kirjoita.
26. Kirjoita oma arviosi sarjakuvateoksesta. Mitä pidit kuvituksesta, entä tekstistä? Voit myös tutustua sarjakuvantekijän muuhun tuotantoon ja verrata teoksia keskenään.

Luovat tehtävät

27. Tee kuvakollaasi, jonka avulla esittelet kirjan päähenkilöä, hänen kotiaan ja muuta ympäristöä sekä henkilökohtaisia tavaroitaan. Käytä lehtikuvia, joihin kirjoitat sopivat kuvatekstit.
28. Tee kirjasta mainos, elokuvajuliste tai traileri. Voit tehdä paperille tai käyttää haluamaasi sovellusta.
29. Suunnittele ja toteuta kuva tai kuvia, jotka sopisivat lukemasi kirjan kuvitukseksi. Kirjoita kuviin selostavat kuvatekstit. Voit myös käyttää lainauksia eli sitaatteja kirjasta.
30. Laadi runo tai laulu lukemastasi teoksesta tai yksittäisestä tarinasta.
31. Laadi sarjakuva jostakin teoksen tapahtumaketjusta. Ruutuja voi olla viidestä kahdeksaan. Käytä sarjakuvan kieltä ja kerrontaa (erilaiset puhekuplat, teksti kuvan alle, tehosteäänet yms.). Liitä mukaan kirjan sivunumerot, joilta sarjakuvaksi muunnettu kohtaus löytyy tai selosta tilanne. Voit myös käyttää sarjakuvan tekemiseen jotain sovellusta.

ÄI14- opintojakson kirjat

#elämä

- Alaniva, Kirsi: Kuplat
- Arkko, Edith: Aurora / Eino (selkokirja)
- Green, Hank: Ihan mieletön juttu
- Hendriks, Jenni & Caplan, Ted: Tosi raskas reissu
- Hyrri, Juliana: Satakieli joka ei laulanut
- Kolu, Siri: Kesän jälkeen kaikki on toisin
- Leino, Piia: Aarteidesi aikakirjat
- Mackesy, Charlie: Poika, myyrä, kettu ja hevonen
- Orwell, George: Henkeä haukkoen
- Pohjalainen, Soili: Valuvika
- Salama, Annukka: Asioita joista en tiennyt pitäväni
- Silvan, Heidi: Nollasummapeli
- Storm, Annastiina: Me täytytään valosta

Eron hetkiä

- Acevedo, Elizabeth: Maata jalkojen alle
- Blasim, Hassan: Kelloja ja vieraita
- Crossan, Sarah: Kuunnousu
- Green, John: Tähtiin kirjoitettu virhe
- Helfer, Ralph: Norsuni Moduc
- Kuronen, Kirsti: Pönttö
- Kuronen, Kirsti: Paha puuska
- Reynolds, Jason: Minuutin mittainen ikuisuus
- Romppainen, Katariina: Sori vaan se on totuus
- Shamsie, Kamila: Joka veljeään vihaa
- Walsh, Rosie: Hän lupasi soittaa

Taiteilija- elämää

- Bjergfeldt, Anette: Palermotien taivaallinen laulu
- Eerola, Ville: Nuori Waltari
- Jansson, Tove: Kuvanveistäjän tytär
- Kivikko, Natalia: Punavuoriefekti
- Leikola, Ismo: Suo, kuokka ja Hollywood
- Lundberg, Sofia: Perjantai-illan klubi
- Oikarinen, Maaria: Lucian silmät
- Pamuk, Orhan: Nimeni on punainen
- Penny, Louise: Petollinen valo
- Schlessen, Thomas: Monan katse

Sisäisiä löytöretkiä

- Haig, Matt: Keskiyön kirjasto
- Karna, Mirja: Neljä valkoista koiraa Santiagon tiellä
- Kovalainen, Heikki: Mädän elämän alkeet
- Pakkanen, Mervi: Kiskojen kaiku
- Rönkä, Antti: Jalat ilmassa
- Tuisku, Antti: Käännekohta

Oman elämänsä sankarit

- Donner, Ulla: Sontaa
- Gimishanov, Nina: Tatko
- Irving, John: Oman elämänsä sankari
- Konssi, Viki: Seksikäs-Suklaa Suomesta
- Sinisalo, Johanna: Sankarit
- Smolander-Slotte, Riikka: Awak Kuier
- Swarup, Vikas: Slummien miljönääri
- Vasilyuk, Sasha: Sankarien sukua
- Whitehead, Colson: Balladi John Henrystä
- Woodson, Jacqueline: Ruskea tyttö unelmoi

Maailma meissä

- Acevedo, Elizabeth: Runoilija X
- Arvela, Hanna: Tukholma-syndrooma
- Enoranta, Siiri: Maailman tyttäret
- Gustafsson, Laura: Rehab
- Kovalainen, Anne: Ensin palasivat linnut
- Raninen, Linda-Maria: Mercedes Bentso – Totuus ja tunnustus
- Saahko, Lotta-Sofia: Matkalaukkulapsuus
- Sirén, Mirjami: Kaupunki ilman koteja
- Ulanto, Riikka: Neitsytlento
- Yousafzai, Malala: Meidän oli paettava – Minun ja pakolaistyttöjen tarinoita

Ihmissuhde- kiemuroita

- Ahonen, J. P.: Villimpi Pohjola: Northern overexposure
- Crossan, Sarah: Yksi
- Fowler, Karen Joy: Olimme ihan suunniltamme
- Green, John: Arvoitus nimeltä Margo
- Han, Jenny: Kesä, jolloin minusta tuli kaunis
- Hoover, Colleen: Se päättyy meihin
- Moyes, Jojo: Kerro minulle jotain hyvää
- Niven, Jennifer: Yksi täydellinen päivä
- Rouhiainen, Elina: Tuntematon taivas
- Sahlanko, Berharndt: Jäähyväisvärit
- Smirnoff, Karin: Viedään äiti pohjoiseen

Välähdyksiä historiasta

- Cleave, Chris: Sodassa ja rakkaudessa
- Kortelainen, Anne: Uusi Viipuri
- Marie-Helene Baylac: Agatha Christie – Arvoituksellinen elämä
- Reid, Taylor Jenkins: Evelyn Hugon seitsemän aviomiestä
- Salvioni, Beatrice: En pelkää mitään
- Similä, Ville: Kani nimeltä paisti
- Tuuri, Antti: Mies kuin pantteri: Wahlroosin elämä

Matkoja uusiin maailmoihin

- Beckett, Bernard: Genesis
- Cline, Ernest: Ready player one
- Colling Nielsen, Kaspar: Euroopan kevät
- Enonranta, Siiri: Surunhauras, lasinterävä
- Hai, Magdalena: Kolmas sisar
- Lunde, Maja: Sininen
- Luttinen, Meri: Myrskynsilmä
- McGee, Katharine: Tuhat kerrosta – Pudotus
- Pitkäkangas, Elina: Sang
- Rasi-Koskinen, Marisha: Auringon pimeä puoli
- Salmi, Veera: Oboin kirja
- Tuohimetsä, Riikka: Teemestarin kirja: veden vartija (selkokirja)
- Weir, Andy: Artemis
- Weir, Andy: Yksin Marsissa
- Wells, Martha: Hälytystila – Murhabotin päiväkirja 1

Vaaraa, pelkoa ja jännitystä

- Blake, Matthew: Anna O
- Brown, Dan: Da Vinci -koodi
- Foley, Lucy: Keskiyön pidot
- Harper, Jane: Luonnonvoimat
- Jackson, Holly: Kiltin tytön murhaopas
- Louko, Eeva: Onnellisten saari
- McManus, Karen M.:Yksi meistä valehtelee
- Prose, Nita: Huonesiivooja
- Saarto, Timo: Pimenevässä kaupungissa
- Sager, Riley: Kotiin ennen pimeää
- Stonex, Emma: Majakanvartijat
- Turton, Stuart: Evelynin seitsemän kuolemaa

Opiskelijapalautetta opintojaksosta

*Kiitos, että tällainen kurssi on mahdollinen Laukaan lukiossa.
Lukemisen iloa parhaimmillaan.*

*Opin kehittämään omia kirjallisuuden tulkinnan taitoja eli
koin saaneeni paljon apua lukutaidon vastauksiin
tarvittavan teorian hallitsemisessa ja tekstien tulkitsemisessa.*